

NÝGGJÁRSRØÐAN

VIRÐILIG TALA OG FÆRRI SPJØLDUR

Løgmaður tosaði als ikki politikk í nýggjársrøðuni, men mælti til virðiligari tala og at vit læra okkum at vera ósamd – stjórnarskipanin var kortini nevnd

Árni Gregersen

GREINING: Løgmaður valdi gamla-árskvøld at røða sum ein ópolitiskur leiðari fyri tjóðina, heldur enn at tosa sum samgonguleiðari og løgmaður.

Aksel V. Johannesen, Føroya løgmaður, nýtti høvi til, seinasta dagin í farna árinum, í nýggjársrøðu síni at tosa um samanhald og virðiligheit í talu, heldur enn at stinga út í kortið politisku kósina fyri hesum árinum – ella taka saman um stóru politisku avgerðirnar, sum vóru tiknar í 2017.

Valið hjá løgmanni at leggja á hendan bógvín var tilvitað. Munurin millum nýggjársrøðu løgmans og ólavsøkurøðuna er eyðsýndur.

Meðan tað stendur greitt í lóg, hvat løgmaður skal leggja fram í ólavsøkurøðuni, so er nýggjársrøðan ein heilt óformlig røða, har løgmaður fult og heilt sjálvur ger av, hvat hann tosar um.

Nýggjársrøðan er ein leivd frá teimum fyrstu árunum, útvarpið var til. Tá fingur allir floksformenn høvi at tosa til føroysku tjóðina seinasta dagin í árinum. Hetta er síðani broytt til, at tað bert er løgmaður, sum hevur hendan møgulein, men ongi formlig krøv verða sett til landsins ovasta leiðara um, hvat hann skal tosa um.

Ongin ósamdur

Tað hevur verið eyðsýnt mongu seinnu árin, at kósini fyri, hvat sagt verður í nýggjársrøðuni, er broytt.

Røðan gerst alt meira generaliserandi og hevur eitt innihald, sum flestu okkara kunnu taka undir við.

Í ár brúkti løgmaður ein stóran part av talutiðini til at tosa um, hvørji spjøldur vit seta hvør á annan. Hann nýttii eisini høvi at siga, hussu hetta kann ávirka tey, sum vit seta spjaldur á.

Eitt dømi var tað, sum svimjarin Katrin Dagbjartysdóttir Johansen, segði, tá ið hon skuldi taka lut í einari altjóða svimmjikapping:

-Eg hevði ongantið áður hugsað, at eg stakk út úr heildini.

Men tá eg skuldi luttaka í einari altjóða paralypiskari svimmjikapping, varð orðið "brekað" bráðliga sett á meg.

Hóast eg hevði livað við rørslu-

tarni alt lívið, var tað ikki fyrr enn onnur brúktu orðið "brekað" um meg, at eg fyrstu ferð kendi meg øðrvísi. Uttanfyri.

Løgmaður brúkti hetta dømi til at gera vart við, at tað sjálvandi hevur avleiðingar fyri onkran, tá ið vit seta spjøldur á einstaklingar ella bólkar.

Hann segði:

-Hetta er eitt dømi um, hvussu tey orðaspjaldri, vit heingja um hálsin hvør á øðrum, ávirka bæði onnur og okkum sjálv.

Og í Føroyum hava vit við málburði mangan sett mark ímillum okkum sjálv og onnur.

Í klaksvíksstriðnum fingur summi eitt ósjónligt spjaldur um hálsin: "Fimmari". Og so var tað teirra samleiki.

Vit hava eisini sett mörk millum okkum og tey, sum hoyra til aðrar trúarbólkar enn vit.

Sum hava ávís eftirnøvn.

Sum búgva aðrastaðni í landinum.

Sum hava ein annan húðarlit.

Vit hava mangan latið tað, sum er øðrvísi, -og í okkara eygum negativt - rátt fyri, hvussu vit hava sæð hvør annan.

Hetta forðar fyri samstarvi, tí

tá siggja vit ikki eginleikarnar hjá teimum, vit umrøða - og tey fáa heldur ikki víst okkum, hvat tey hava bjóða.

Løgmaður strikaði undir, at vit eru nógv annað enn tað spjaldur, sum onnur seta á okkum. Hetta kann vera gjørt fyri at spotta ella kanska eisini fyri at hámeta, men hetta er ongantið fulli sannleikin.

Kjakast og ósamd

Í røðu síni nýggjársaftan royndi løgmaður at fáa okkum at siggja, at tað væl ber til at vera ósamd, men kortini arbeiða konstruktivt saman.

Kjak vvið sakligum grundgevingum og ósemjum ger broytingar hjá okkum, men viðhvørt vísir tað seg sum vit grava okkum niður í skotgravir, heldur enn at nærkast og røkka felags úrlitum.

Í hesum parti av røðuni er onki at ivast í, at løgmaður fór beint eftir tí, sum hendir í politisku skipanini.

Sjálvt um vit hava eina samgongu og eina andstøðu, so eigur tað at bera til at flyta samfelagið fram eftir einari kós, sum bæði samgonga og andstøða kunnu taka undir við.

Seinasta árið hevur greitt víst,

at spenningarnir millum samgongu og andstøðu eru so ógvusligir, at so at siga uttan mun til, hvat kjakast verður um og hvat verður viðgjørt í tinginum, so býta partarnir seg beinanvegin sundur í samgongu og andstøðu.

Tað ber so at siga ikki til at finna felags semjur. Partarnir standa hvør yvirfyri øðrum og tað sær út til at vera ómøguligt at flyta seg so mikið í flestu málum, at eitt samla ting kann taka undir við einum uppskoti.

Løgmaður tók samanum hetta evnið og segði:

-Vit eiga heldu at taka ábyrgd fyri nøkrum, sum ikki er heilt fullkomið, enn ikki at taka ábyrgd yvirhvør.

Her heima kemur flokkadrátturin tíverri mangan fram um viljan til at sameinast. Og her eru vit øll samsek.

Kjakstøðið hevur við sær ein mangan lítið virðiligan goragang.

Eg havi eisini varðhugan av, at føroyingar eru troyttir av skotgrøvunum.

Hugdi nakað fram

Í røðu síni nýtti løgmaður møguleikan at nema við eitt av málun-

um, sum Løgtingið og føroyingar sjálvir skulu viðgera í ár.

Talan er um eina stjórnarskipanarlóg. Eitt uppskot er lagt fyri tingið, sum hevur sett eina grein 25-nevnd at viðgera stjórnarskipanina.

Ein grein 25-nevnd er ein nevnd, sum hevur umboð fyri allar flokkar í tinginum.

Tá ið tingið er liðugt at viðgera hesa skipan, so fer hon til fólkaatkvøðu, so allir føroyingar við valrætti kunnu atkvøða ja ella nei til skipanina.

Løgmaður vísti á, at vit eru samd um flestu ting í uppskotinum, men helst skulu onkran justeringar til fyri at øll taka undir við lógini.

Ætlanin er, at lógin skal til fólkaatkvøðu í ár, men júst nær ber ikki til at siga, tí fyrst skal uppskotið enn einaferð viðgerast politiskt.

Heðin Mortensen, Javnaðarflokkurin, er formaður í grein 25-nevndini, sum skal gera málið klár til endaliga samtykt í tinginum og síðani senda tað til fólkaatkvøðu.